

motta barneverntjenester, sjølv om lova slik ho er i dag, legg plikt på barnevernet på fleire område.»

Skattedirektoratet har i brev av 10. november 2010 presisert at ingen private virksomheter som yter tjenester etter barnevernloven, verken i form av barnevernsinstitusjoner eller andre tiltak, omfattes av kompensasjonsordningen. Det er uten betydning om dette skjer på oppdrag fra Oslo kommune. Det foreligger dermed ikke rett til kompensasjon i disse tilfellene.

Private fagskoler uten godkjenning

Vi vil presisere at overskriften «Private fagskoler uten godkjenning» kan være gjenstand for misforståelse da det kan fremstå som at private fagskoler med god-

kjenning som fagskole omfattes av kompensasjonsordningen.

Vi viser til at avsnittet i artikkelen gjenspeiler rettstilstanden, men at slik vi leser det blir det en uklar sammenblanding av videregående skoler og fagskoler.

Fagskole er på et nivå over videregående skole, men under høgskolenivå (altså et slags mellomnivå). Men i tilfellet som artikkelen omtaler, så gjaldt det en fagskole som underviste i et kurs på videregående skoles nivå.

Etter fagskoleloven skal fylkeskommunen sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innen-

for prioriterte samfunnsområder. Det foreligger imidlertid ikke noe rettskrav på slik undervisning, og dermed er dette ikke omfattet av kompensasjonsloven. Det avgjørende blir at skolen må være godkjent etter privatskoleloven.

Vi ønsker derfor å presisere at en privat videregående skole godkjent etter privatskoleloven omfattes av kompensasjonsloven. Privat videregående skole som ikke er godkjent etter privatskoleloven omfattes derimot ikke av kompensasjonsloven. Dette gjelder selv om skolen underviser i tilsvarende fag som på fylkeskommunens videregående skoler. Fagskole godkjent etter fagskoleloven er ikke kompensasjonsberettiget, da dette er et nivå over videregående skole og dermed ikke medfører noe rettskrav.

Tilsvaret til Jim Krüger Olsen – behov for nyansering av avklaring?

Mer om prosessoppdrag for norske domstoler

Artikkelen er forfattet av:

Advokat (H)
Kåre I. Møljord
Arntzen de Besche advokatfirma
Han er leder av avdelingen for
tvisteløsning og prosedyre

Jim Krüger Olsen¹ hevder i Revisjon og Regnskap nr. 8/2012 at Høyesterett i en dom har «lagt til grunn at prosessoppdrag for norske

domstoler ikke er fjernleverbare». Jeg er tvilende til om dommen har en slik generell rekkevidde.

Kommentaren (i RR8–2012 s. 54) gjelder Rt. 2012 s. 1547 som avgjorde at «et norsk advokatfirma skal fakturere hele prosessoppdraget – også den del av det som gjelder forberedende arbeid – med merverdiavgift»².

Fjernleverbare tjenester – Høyesteretts avgjørelse

Definisjonen av fjernleverbare tjenester i forskrift nr. 684 av 15. juni 2001 (forskrift

nr. 121) § 1 første ledd, andre og tredje punktum lyder³ slik:

«Forskriften gjelder kun tjenester som kan fjernleveres. Med dette menes tilfeller hvor utførelsen eller leveringen av tjenesten etter tjenestens art ikke eller vanskelig kan knyttes til et bestemt fysisk sted.»

Høyesterett slo innledningsvis fast at vanlig rådgivningsvirksomhet fra en norsk advokat til en næringsdrivende klient i utlandet som hovedregel vil være fjernleverbar, og dermed avgiftsfri. Det ble også ansett helt klart at prosessoppdrag i form

¹ Seniorskattejurist i Skattedirektoratet. Forfatteren understreker imidlertid uttrykkelig – prisverdig – at artikkelen «ikke gir uttrykk for skatteetatens offisielle syn», uten at det dermed er klart om skatteetatens har et annet syn.

² Sitat fra sammendraget.

³ Fritaket er nå regulert i lov om merverdiavgift § 6–22, og definisjonen av fjernleverbare tjenester er nå inntatt i lovens § 1–3 bokstav i.

av oppmøte for norske domstoler er en tjeneste som etter sin art kan knyttes til et bestemt fysisk sted, nemlig den aktuelle domstolen, og dermed er avgiftspliktig i Norge. Førstvoterende angir videre at det spørsmålet som saken reiser, er «*om arbeid som utføres som del av den skriftlige saksforberedelsen skal anses som fjerntleverbare tjenester eller ikke*». (understreket her).

Etter en gjennomgang av rettskildene, særlig Rt. 2004 s. 2000 (Geelmuyeden. Kiese) og Rt. 2007 s. 1401, konkluderte Høyesterett⁴ med at når skadeoppgjørsselskapet:

«får prosessfullmakt, påtar de seg å føre saken for retten hvis nødvendig. Forarbeid og forberedelser til dette er ytelser som naturlig inngår som del av slike oppdrag, og det er nærliggende å se på som nødvendige og integrerte deler av tjenesten. Det er verken karakteristisk eller vanlig for slike avtaler at de deles opp, slik at forberedelse ses som en selvstendig tjeneste og oppmøte i retten som en annen, jf. til sammenligning tvisteloven § 3–4 om innholdet i en prosessfullmakt.»

Selskapet hadde subsidiært anført at dersom prosessoppdraget som sådant ble ansett som en (avgiftspliktig) tjeneste, var de fjerntleverbare (og avgiftsfrie) elementene av advokattjenesten så dominerende at hele tjenesten var fritatt fra avgift. Høyesterett slo fast at anførselen ikke kunne føre frem. Førstvoterende fant støtte for sitt syn i forvaltningspraksis, og siterte⁵ bl.a. følgende fra brev av 29. mai 2002 fra Skattedirektoratet til Advokatforeningen:

«Finansdepartementet har i sitt brev til direktoratet uttalt at skjæringstidspunktet for hvilke tjenester som skal anses som forberedende tjenester, bør være tidspunktet når det tas formelt skritt for å starte en prosess. Dette vil være tidspunktet for blant annet fremsettelse av stevning, begjæring om offentlig skifte, konkursbegjæring og lignende. Tjenester som utføres etter dette tidspunktet vil da per definisjon anses som avgiftspliktig i det landet prosessen skjer. Dette vil gi et klart og forutberegnelig regelverk på området.» (uthevet her)

Høyesterett konkluderte etter dette med at Klagenemndas vedtak var gyldig «for så vidt gjelder avgjørelsen om at prosessoppdrag for utenlandske næringsdrivende

klienter i sin helhet er avgiftspliktig i Norge»⁶.

Klagenemndas vedtak – saksforberedelsen på saksøktensiden

Hva var så innholdet i Klagenemndas vedtak som Høyesterett hadde funnet gyldig?

Saksforholdet i Klagenemnda var at et norsk skadeoppgjørsselskap bistod et utenlandsk forsikringsselskap med advokattjenester ved skadeoppgjør i Norge, etter krav fremsatt av norske forsikringstakere. Et bokettersyn hadde avdekket at skadeoppgjørsselskapet ikke hadde beregnet utgående merverdiavgift på fakturaer merket «prosessoppdrag» og «behandling av stevning», jf. opplysningene inntatt i Klagenemndas avgjørelse⁷. Skadeoppgjørsselskapets advokattjenester var knyttet til «prosessoppdrag» og «behandling av stevning» på saksøktensiden. Siden skadeoppgjørsselskapets advokattjenester i tid følgerig var levert «etter» tidspunktet for «fremsettelse av stevning», jf. sitatet fra Skattedirektoratets brev til Advokatforeningen, er det derfor lite å innvende til Høyesteretts konklusjon i det konkrete saksforholdet. Det kunne nok tenkes unntak for de tilfeller der oppdraget som var gitt advokaten på saksøktensiden, var begrenset til å vurdere om saksøkte skal ta til motmæle ved tilsvarende, eller om saksøkte bør inngå i en utenrettslig løsning, jf. at Høyesterett bl.a. bygget sin konklusjon på at en prosessfullmakt også – «hvis nødvendig» – omfatter å føre saken for domstolene. Av symmetrihensyn kunne det nok tenkes at kun arbeider som foretas etter at tilsvarende er levert, var avgiftspliktig for saksøkte. I det nevnte brevet av 29. mai 2002 anfører Finansdepartementet imidlertid om en slik situasjon følgende:

«Når det gjelder tilfeller hvor det er tatt formelle skritt for å sette i gang en prosess, men prosessen av ulike grunner ikke fullføres, eksempelvis ved at det inngås forlik eller søksmålet trekkes, bør dette etter departementets oppfatning ikke ha betydning for den avgiftsmessige vurderingen av den ytte tjenesten. Tjenester som er ytt etter tidspunktet for eksempelvis fremsettelse av stevning vil dermed anses som innenlands omsetning etter de retningslinjer som er satt ovenfor, uavhengig av hva som skjer etter dette tidspunktet».

Hva med saksforberedelsen på saksøkersiden?

Men, kan Høyesteretts konklusjon trekkes så langt at også (hele) den «skriftlige saksforberedelsen», på saksøkersiden er avgiftspliktig, jf. førstvoterendes formulering av den avgjørende problemstillingen? Vedtaket i Klagenemnda omfattet kun saksforberedelsen på saksøktensiden, og det var dette vedtaket Høyesterett fant gyldig.

Det er ikke naturlig å anse at advokattjenesten med å vurdere om det bør reises søksmål er knyttet til et bestemt fysisk sted, jf. ordlyden i § 1 i forskrift nr. 121. Saksøkers tilknytning til domstolen inntreffer først etter at saksøker har innlevert stevning mv. til domstolen. Dermed vil dette være i strid med forvaltningspraksis som går ut på at advokattjenester på saksøkersiden blir avgiftspliktige kun for advokattjenester som leveres «etter» [...] «fremsettelse av stevning» mv., jf. sitatet foran, og Merverdiavgiftshåndboken (2012) punkt 1–3.10. De rettsstekniske (reelle) hensyn som Finansdepartementet fremhever i sitt brev til Skattedirektoratet trekker også i retning av dette standpunktet. Dessuten er det på saksøkersiden – i motsetning til på saksøktensiden – ikke uvanlig at arbeidet med vurdering av om stevning bør fremsettes, eller ikke, og det etterfølgende arbeidet med utarbeidelse av selve stevningen, ses som to separate oppdrag. I alle fall bør dette være klart dersom det er inngått avtale om to separate og innbyrdes uavhengige oppdrag. Tvil kan oppstå dersom det i tillegg til en vurdering av om det bør reises søksmål også utarbeides et utkast til stevning som ledd i klientens beslutningsgrunnlag.

Behov for nyansering og avklaring?

Dommen i Høyesterett kan ved en ukritisk lesning forstås slik at også saksforberedelse for stevning er innlevert er avgiftspliktig, både på saksøker- og saksøktensiden. På saksøkersiden skaper dommen ytterligere uklarhet i forhold til om det avgiftsmessige skjæringstidspunktet fortsatt er «etter» fremsettelse av stevning. Begge disse spørsmålene er meget praktiske. Finansdepartementet bør snarest komme med den nødvendige avklaring, av hensyn til avgiftsforvaltningen, rådgiverne og de berørte klienter.

4 Avsnitt 36.

5 Avsnitt 42.

6 Avsnitt 45.

7 Lovdata KMVA - 2009-6313-1.